

Opgave 2

Naar een toekomst die werkt

De Nederlandse bevolking vergrijst. Dit kan leiden tot een aanbodtekort op de arbeidsmarkt waardoor de economische groei stagneert. Vandaar dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onderzoek heeft laten doen naar maatregelen die genomen moeten worden om de werking van de Nederlandse arbeidsmarkt te verbeteren en de deelname aan betaalde arbeid te verhogen. Het resultaat van dit onderzoek staat in het rapport 'Naar een toekomst die werkt'. In dit rapport wordt de potentiële beroepsbevolking gevormd door alle inwoners van Nederland in de leeftijdsgroep 20 tot 65 jaar.

Uit dit rapport komen de twee tekstfragmenten van bron 3 die de ontwikkelingen van de vraag naar arbeid en het aanbod van arbeid in Nederland voorspellen.

Gebruik bron 3.

- 2p **7** In welk van beide tekstfragmenten, A of B, wordt een voorspelling gedaan over de ontwikkeling van de vraag naar arbeid? Verklaar het antwoord.

Onderstaande tekst is een selectie van conclusies uit dit rapport.

- 2p **8** Maak van deze tekst een juiste economische redenering.
"Door vergrijzing neemt de potentiële beroepsbevolking ... (1) ..., waardoor de arbeidsmarkt zal verkrappen. Daardoor zal de sociale premiedruk voor de werkzame beroepsbevolking stijgen, want de AOW-uitkeringen worden grotendeels gefinancierd via het ... (2) Een hogere premiedruk kan leiden tot hogere looneisen. Dit kan voor de Nederlandse bedrijven aanleiding zijn om de verkoopprijzen te ... (3) ..., waardoor de internationale concurrentiepositie ... (4) Dit heeft tot gevolg dat de Nederlandse ... (5) ... afneemt, waardoor de economische groei stagneert."

Kies uit:

- bij (1) af / toe
- bij (2) kapitaaldeckingsstelsel / omslagstelsel
- bij (3) verhogen / verlagen
- bij (4) verbetert / verslechtert
- bij (5) export / import

Een leraar economie bespreekt in zijn klas de conclusies van dit rapport en toont daarbij bron 4. Uit bron 4 blijkt dat in Nederland 73% van de potentiële beroepsbevolking deelneemt aan de arbeidsmarkt: dit noemen we de participatiegraad.

Vervolgens bespreekt de leraar met de leerlingen mogelijke maatregelen om de participatiegraad van ouderen te verhogen. Enkele suggesties van leerlingen.

- Simon: “Verhoog de pensioenleeftijd van 65 naar 67.”
- Edith: “Stimuleer dat ouderen tussen 55 en 65 jaar meer in deeltijd gaan werken.”

Combineer bron 3 en bron 4.

2p **9** Laat met een berekening zien dat naar verwachting de participatiegraad in Nederland in 2015 hoger zal zijn dan 73%.

2p **10** Leg uit dat de oplossing van Edith wel de participatiegraad verhoogt, maar niet het probleem van de verkrapping op de arbeidsmarkt oplost.

Tot slot laat de leraar bron 5 zien. Hij vraagt de leerlingen in dit schema aan te geven bij welke pijl de suggesties van Simon en Edith behoren. Bovendien komt de leraar zelf met een mogelijke oplossing om de participatie van ouderen te verhogen: “Verlaag de pensioenuitkeringen in de eerste jaren van pensionering.”

Gebruik bron 5.

2p **11** Van welke pijl, A, B, C, D of E, zou de bijbehorende omvang in personen veranderen bij het uitvoeren van de suggestie van Simon? Verklaar het antwoord.

2p **12** Beschrijf de redenering achter de oplossing die de leraar voorstelt.

Opgave 2

bron 3 twee bewerkte tekstfragmenten op basis van het rapport 'Naar een toekomst die werkt' (2008)

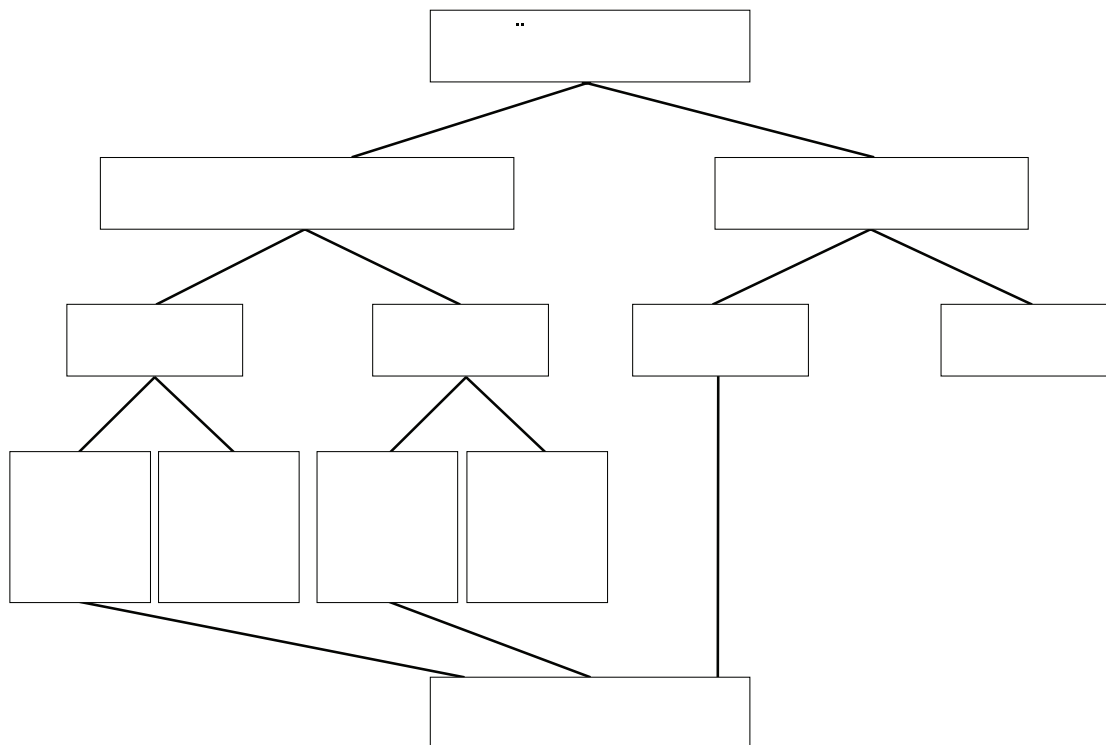
A

We staan aan de vooravond van belangrijke veranderingen in Nederland. In de afgelopen zestig jaar is de potentiële beroepsbevolking – iedereen vanaf 20 tot 65 jaar – gegroeid van ruim 5 miljoen naar 10 miljoen personen. Aan deze groei komt een einde: vanaf 2010 neemt de omvang van de potentiële beroepsbevolking af. In 2015 is deze omvang al 100.000 personen lager dan nu.

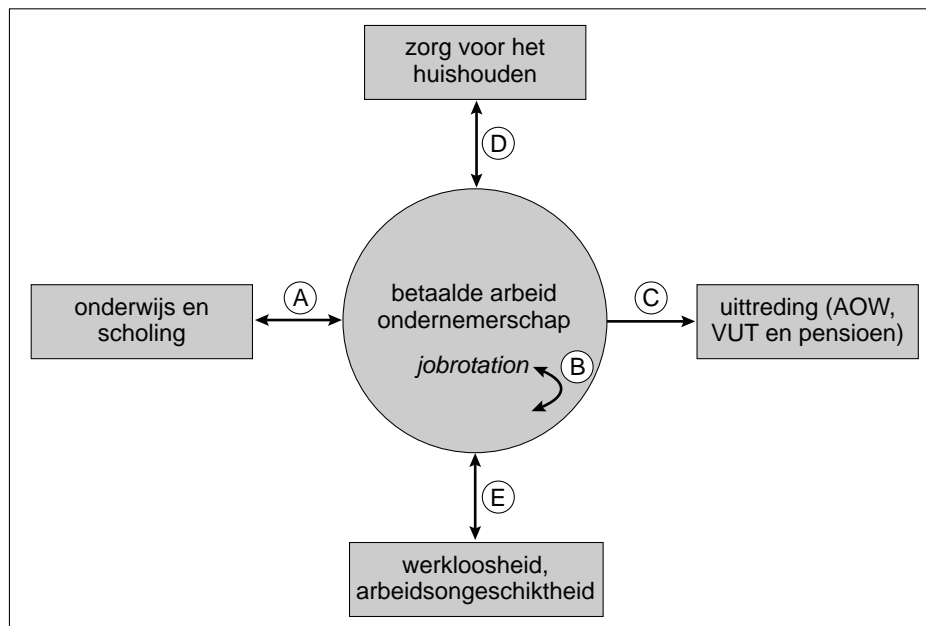
B

Ramingen laten zien dat de werkgelegenheid nog flink zal doorgroeien. In de periode tot 2015 komen er 600.000 banen bij, terwijl er door pensioen en arbeidsongeschiktheid ook nog eens 2,6 miljoen banen vrijkomen. In diezelfde periode stijgt de totale beroepsbevolking (werkzaam en werkzoekend) slechts met 225.000 personen.

bron 4 samenstelling van de potentiële beroepsbevolking (20-65 jaar) in Nederland in miljoen (mln) personen (afgeronde getallen)

bron 5 instroom en uitstroom op de arbeidsmarkt

Legenda:

jobrotation = (tijdelijk) verwisselen van functie of werk binnen een organisatie of tussen organisaties

AOW = algemene ouderdomswet

VUT = vervroegde uittreding